

Gångfartsområde på Torggatan

Uppföljningsrapport för åtgärderna under sommar 2025

Bild: Andrey Edemskiy

Projektets beskrivning och syfte

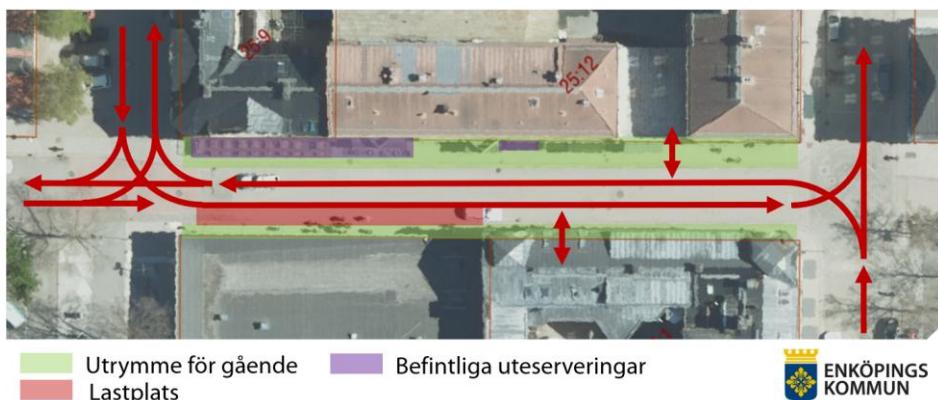
Under perioden 30 april–30 september testade förvaltningen att enkelrikta Torggatan på sträckan mellan Kyrkogatan och Västra Ringgatan och införa där ett gångfartsområde. Gångfartsområde innebär att gående har företräde och att fordon endast får köra i gångfart. Det går inte heller att parkera på gångfartsområdet.

Syftet med detta testprojekt var att skapa mer utrymme för uteserveringar, öka trivseln och göra Torggatan mer levande och tillgänglig för människor som rör sig i området. Syftet med detta PM är att utvärdera testprojekten och skapa ett underlag till politikerna för beslut om att fortsätta med gångfartsområdet på Torggatan i framtiden.

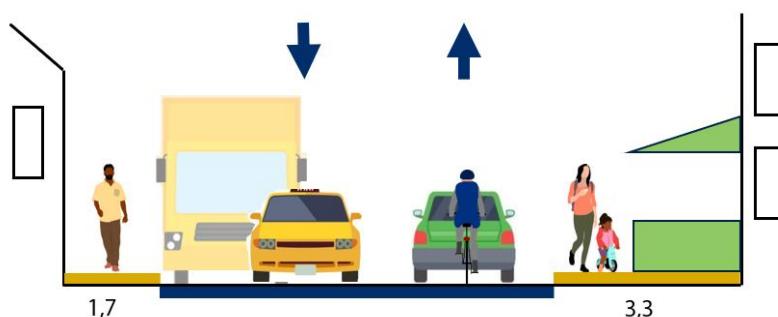
Testprojektet "Gångfartsområde"

Torggatan är vanligtvis en dubbelriktad gata med en årsmedeldygnstrafik (ÅDT) på cirka 1 300 motorfordon per dygn. Trottoaren på den södra sidan är smal. På den norra sidan finns en bredare trottoar, men den smalnas av under sommaren på grund av uteserveringar.

Längs gatan ligger matbutiken Willys, vars angöring sker mitt i kvarteret. Butiken får dagliga leveranser som i dagsläget inte går att tidstyrta. Flera leveransfordon anger ibland mot körriktningen och kan blockera hela gatan vid avlastning. Det finns även problem med angöring till butiker och kaféer på den norra sidan, där leverantörer och besökare ofta parkerar trots parkeringsförbud. Dessutom finns utfarter från kvartersmark som endast kan nås via Torggatan.

Figur 1. Trafik på Torggatan, dubbelriktad trafik

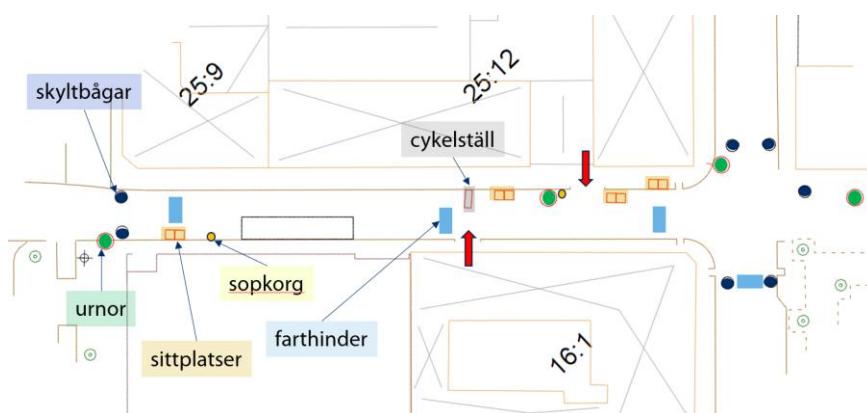

Figur 2. Sektion av Torggatan, dubbelriktad trafik,

Under testprojektet sommaren 2025 enkelriktades Torggatan och reglerades som gångfartsområde. Lösningen inkluderade tydligt avgränsade möbleringszoner och lastplatser samt trafiksäkerhetsåtgärder i form av farthinder och skyltbågar. Åtgärden möjliggjorde en utökning av uteserveringsytan och bättre förutsättningar för vistelse på gatan, säkerställde gångfart samt minskade andelen fordon som körde på gatan. Fotgängare kunde röra sig över hela ytan, inklusive körbanan. Samtidigt fanns möjlighet att fortsatt använda trottoaren på den södra sidan som en gångyta skyddad från all trafik.

Figur 3. Trafik på Torggatan, gångfartsområde.

Figur 4. Möblering på Torggatan, gångfartsområde.

Figur 5. Sektion av Torggatan, gångfartsområde.

Figur 6. Möblering på Torggatan, juni 2025.

Trafiksäkerhet

Mätningarna under säsongen visade att trafiken på Torggatan halverades. ÅDT i maj 2025 var cirka 700 motorfordon per dygn jämfört med cirka 1 300 motorfordon per dygn i maj 2021.

Hastigheterna blev något lägre, men majoriteten körde fortfarande snabbare än gångfart. Medelhastigheten minskade från 17 km/timme år 2021 till 15 km/timme år 2025. Den högsta uppmätta hastigheten var 76 km/timme i maj 2021 och 39 km/timme i maj 2025. 85-percentilen var 22 km/timme år 2021 och 19 km/timme år 2025 (med 85-percentil avses att 85 procent av bilarna har en hastighet lika med eller lägre än angiven hastighet).

Resultatet indikerar att det finns behov av att se över hastighetsdämpande åtgärder samt placeringen av möblering för att ytterligare minska hastigheterna på sträckan i framtiden.

Resurser och kostnader

Projektet utfördes med egna resurser vad gäller planerings- och driftpersonal. För möbleringen återanvänds gula bänkar som brukade stå på Stora torget samt utrustning (urnor, soptunnor, cykelställ) som fanns på lager på Styrmannen. Totala kostnaden för driftbudgeten blev **cirka 180 tusen kronor**. Det inkluderade:

- Planeringspersonal lade ner cirka 50 timmar för att planera och samordna arbetet samt cirka 70 timmar för att hantera synpunkter, kommunikation och följa upp projektet. Det motsvarar cirka **72 000 kr**.
- Skyltar och fundament för **80 900 kr** exkl. moms.
- Driftpersonalkostanden för att montera och demontera utrustningen och möbleringen blev **19 530 kr**.
- Fordon- och maskinkostnad blev **3 270 kr**.
- För att informera trafikanter före och under projektet köpte och monterade verksamheten två informationsskyltar för totalt **4 852 kr** exkl. moms.

Kommunikation

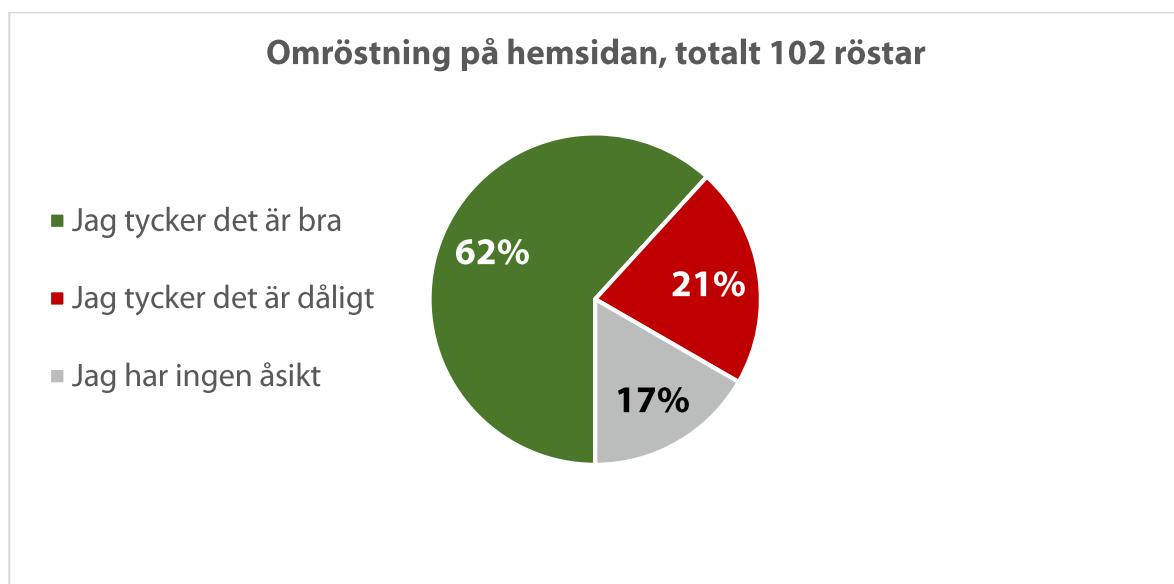
För att informera medborgare och verksamheter om de planerade förändringarna publicerades information på kommunens hemsida och på Facebook. Två informationsskyltar sattes upp på Torggatan och förvaltningen förde dialog med verksamheterna längs med gatan, genom bland annat ett möte på platsen. När projektet avslutades intervjuerades verksamheterna för att samla åsikter och synpunkter.

Figur 7. Informationsskylt på Torggatan, innan och under testprojektet.

Synpunkter och resultat av omröstningen

Under projektets gång fanns även möjlighet för allmänheten att lämna synpunkter och svara på en omröstning hur projektet hade uppfattats. Resultatet blev att 62 procent av alla som röstade på hemsidan tyckte att projektet var bra, 21 procent tyckte dock att projektet var dåligt och 17 procent hade ingen åsikt.

Figur 8. Diagram med omröstningens resultat.

Figur 9. Vyn på Torggatans gångfartsområde.

Sommaren 2025 fick förvaltningen följande synpunkter och kritik från medborgare:

Synpunkt	Förvaltningens svar
1. Torggatan var inte säkrad mot attentat med bil.	Förvaltningens bedömning var att risken var lika stor som den befintliga utformningen. Dock är det viktigt att ta med synpunkten vid framtida planeringen när det blir aktuellt att bygga om gatan med ny permanent utformning.
2. Cykelstället placerades dåligt och påverkade infarten till fastighet Centrum 16:1	Cykelstället placerades om i dialog med medborgare. Men en medborgare uppgav att denne fortfarande hade det svårt att ta sig in/ut fastigheten. Detta kommer att tas med till framtida planeringen för att hitta ett bättre läge för cykelstället i mitten av den aktuella vägsträckan.
3. Vissa fordon körde mot färdriktning. Det gällde oftast trafik till parkeringar på fastigheter Centrum 16:1 och Centrum 25:12 och även ibland leveranser till Willys, särskild i början av testprojektet	Förvaltningen övervakade gatan oftare i början av testprojektet samt hade dialog med Willys om deras leverantörer om den nya regleringen. Vad gäller infarter till fastigheterna längs med gatan behöver frågan tas med till framtida planeringen.

I oktober och november intervjuades några verksamheter som finns på Torggatan om deras upplevelse samt deras förslag till möjliga förbättringar (se tabellen nedan).

Verksamheterna upplevde att allt hade fungerat bra under sommaren. Trafiken var lugnare, leveranserna fungerade utan större problem och förutsättningarna för större uteserveringar var goda. Många uppskattade den ökade rörelsen på gatan och att området kändes mer levande, särskilt med inslag som blommor, cykelställ och andra estetiska förbättringar. Det framhölls som positivt att projektet fortsätter nästa sommar och flera ser gärna en mer permanent lösning på sikt. Samtidigt betonades att en eventuell permanent reglering bör kombineras med korttidsparkering för kunder, exempelvis 15-minutersplatser som vid City Tobak, eftersom många kunder är vana att komma med bil.

Flera önskade även tydligare avgränsningar mellan uteserveringarna och bättre skylning av enkelriktningen, då vissa bilister körde mot färdriktningen. Några noterade att kön till Cinema ibland stod i ”körbanan”, vilket skapade konflikter med bilar. De tillfälliga plastfarthindren flyttades ofta och det finns önskemål om en mer stabil och permanent utformning.

Det framfördes också att kommunen med fördel kan ordna ett möte i slutet av året för att informera om ansökningsprocessen för markupplåtelse och polistillstånd. Flera påpekade vikten av att nå ut till allmänheten i ett tidigt skede för att minska missförstånd och negativa reaktioner, särskilt vid etablering av nya uteserveringar. Förslag lyftes även om att testa ett vintergångfartsområde, vilket skulle kunna skapa goda förutsättningar för julmarknader och ett möjligt julstråk i centrum.

Verksamhet	Åsikter och synpunkter
Kebab zone	<ul style="list-style-type: none">• Allt fungerade bra, trafiken var lugnare, förutsättningar för en större uteservering var goda och leveranserna fungerade utan problem• Önskvärt att fortsätta med projektet nästa sommar• Bra även med att permanenta regleringen
Asplunds Blomsterhandel	<ul style="list-style-type: none">• Det var en trevlig lösning, det blev mer rörelse• Leveranserna fungerade överlag bra• Fint att ha det varje sommar• Bra att ordna korttidsparkering för kunder (t.ex. för att lämna beställningar och hämta blommor, max 15 minuter), kunderna är vana vid att använda bil• Bra med blommor på gatan, det estetiska är viktigt• Inte redo för permanent enkelrikning och gångfartsområde året runt• Helst inte året runt men om korttidsparkering för kunder ordnas i närheten kan denna reglering vara aktuell
Fabian Flinks brödbod	<ul style="list-style-type: none">• Allt fungerade väldigt bra för verksamheten, man kunde ordna fler sittplatser• Det vore bra att ha korttidsparkering för kunder (15 minuter) som vid Tobak city• Bra att fortsätta med samma reglering nästa år• En bra idé att göra regleringen permanent• Man kan även göra vintergångfartsområde då. Det skulle ge bra förutsättningar för julmarknaden och eventuellt ett julstråk i centrum

	<ul style="list-style-type: none"> • Vill inte ha regleringen "gågata", eftersom det blir svårt att hantera angöring för kunder • Det vore bra att ha samma staket som används på sommargågatan på Kungsgatan • Bra även med blomlådor på Torggatan
The Queens arms	<ul style="list-style-type: none"> • Verksamheten och dess gäster var mycket nöjda med projektet. Det skapades mer utrymme för gäster, en välkommende atmosfär och bättre förutsättningar att loka fler människor till centrum • Informationen om projektet hade kunde lanseras tidigare • Det vore bra att införa regleringen gångfartsområde innan etableringen av uteserveringarna • Skyltningen och informationen kunde vara bättre, särskilt i samband med att uteserveringarna etableras • Verksamheten ser fram emot att fortsätta projektet nästa år • Det allra bästa vore att permanenta regleringen och utforma gatan så att den motsvarar de nya förutsättningarna. På så sätt skapas goda möjligheter att förlänga perioden för uteserveringar, till exempel genom att använda värmeutrustning
Cinema	<ul style="list-style-type: none"> • Det var mycket människor på gatan dygnet runt, Stor skillnad! • Allt fungerade överlag bra • Fint med blommor och cykelställ på gatan • Det vore bra med tydligare avgränsningar • Kön till Cinema stod i "körbanan" vilket skapade en konflikt med bilar • Bra att ordna ett möte i slutet av året där kommunen kan informera om ansökan för markupplåtelse och polistillstånd • Det är också bra att nå ut till allmänheten tidigare och informera om projektet för att minska de negativa reaktionerna som uppstod i början kring etableringen av uteserveringar • Bra att fortsätta med projektet nästa sommar och eventuellt införa en permanent lösning året runt • Det vore bra med mer tydligare avgränsningar mellan uteserveringarna • De tillfälliga plastfarthindren flyttades ofta
Willys	<ul style="list-style-type: none"> • Avlastningen fungerade överlag bra, förutom ett problem med kantstenen som inte påverkades av regleringen • Det vore bra med bättre skyltning nästa gång (enkelriktning), eftersom några körde från parkeringarna längs gatan mot färdriktningen • Inga brister upplevdes under sommaren • Det vore bra att göra en permanent lösning och ta bort kantstenarna

Dialog med Ena Energi

I samband med en möjlig ombyggnation av Västra Ringgatan (gång- och cykelbanan mellan Ågatan och Prästgårdsrondellen) ser Ena Energi ett behov av att bygga om fjärrvärmekammaren i korsningen Torggatan-Västra Ringgatan år 2026. Den befintliga kammaren är byggd 1970 och har idag nedstigningsförbud på grund av farlig arbetsmiljö och omfattande rotskador. Anläggningen behöver därför byggas bort och ersättas med moderna markförlagda ventiler.

Detta innebär även att fjärrvärmelägningarna på Torggatan mellan Västra Ringgatan och Kyrkogatan behöver bytas ut. Arbetet beräknas ta cirka 3-4 månader och kan endast utföras under sommartid (vid plus-temperaturer, då det påverkar stora delar av fjärrvärmens driftmässigt).

Arbetet medför stora utmaningar vad gäller att säkerställa framkomlighet på sträckan samt tillgänglighet till verksamheter och fastigheter under byggtiden. Genomförandet är beroende av dels politiskt beslut om att bygga gång- och cykelbanan på Västra Ringgatan och dels av Ena Energis styrelsebeslut om att prioritera ombyggnationen av fjärrvärmekammaren. Detta möjliga arbete innehåller risk att år 2026 kan testprojektets inte genomföras och att verksamheterna längs med Torggatan inte får ha några uteserveringar.

Teknik- och serviceförvaltningen fortsätter dialogen med Ena Energi för att samordna projektet på bättre sätt och styra arbetet i början av 2026 med målet att ombyggnationen av ledningar och fjärrvärmekammare ska vara färdigt i juli 2026. Detta för att verksamheterna längs med gatan ska kunna ha uteserveringar minst under augusti-september 2026.

Förvaltningens bedömning

De positiva reaktionerna och den breda acceptansen från både medborgare och verksamheter ger förvaltningen en stabil grund att gå vidare med den nya trafikregleringen på Torggatan. Förvaltningen bedömer att det finns goda förutsättningar för att fortsätta med projektet samt för att eventuellt permanenta regleringen av sträckan som gångfartsområde. I samband med detta behöver hastighetsdämpande åtgärder genomföras och angöring behöver ses över. Detta för att säkerställa trygghet, tillgänglighet och god framkomlighet för alla trafikanter, inklusive leveranser och angöring för besökare till verksamheterna på Torggatan.

Ledningsarbetet som planeras till 2026 medför utmaningar, men även en möjlighet att samtidigt planera och genomföra en ny fysisk utformning av sträckan som då kan anpassas till en ny permanent reglering som gångfartsområde. Projekteringen kan då genomföras under vinter-våren 2026 med målsättningen att byggnationen färdigställs under 2026. Detta förutsätter dock en omprioritering av investeringarna för 2026.

Utvecklingen av Torggatan ligger i linje med kommunens arbete med Agenda 2030, särskilt mål 11 om att skapa inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara städer och samhällen. Genom att prioritera gång- och cykeltrafik, öka trafiksäkerheten och främja en mer trivsam stadsmiljö bidrar projektet till minskade utsläpp, förbättrad folkhälsa och stärkt lokalt näringsliv. Den samordnade planeringen med andra infrastrukturarbeten stärker dessutom resurseffektiviteten, vilket är centralt för en hållbar stadsutveckling.

Kontakta oss:

trafik@enkoping.se

